

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
Pol leta . . . . . „ 2.20
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „policajnikih“ se plačuje za navadno trislopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tolikarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“ na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Itokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Goriška bolnišnica.

Radi velikih stroškov, katere prizadevajo našim občinam razne bolnišnice, posebno tržaška, treba je, da visoki deželni zbor, ki se snide približno teden, obrne svojo posebno pazljivost bolnišničnim zadevam. V Gorici imamo občno javno bolnišnico usmiljenih bratov, v katero se sprejemajo bolniki brez razločka, bolnice pa samo če so blazne ali bolne na spolovilih. Druga bolnišnica na novi cesti namenjena je ženskam in je bila iz začetka mestna, zdaj je pa postala nekako deželna, odkar so prizidali nov kos poslopja, s katerim bi bili lahko počakali še par let. Ženska bolnišnica dobiva zdravniško pomoč od mesta, bolnišnica usmiljenih bratov pa od samostanskega prednika in bolnišničnega zdravnika, oziroma njegovega namestnika. Po sredstvih, ki so bolnišnicama na razpolago, delati po svoji moči v prid bolnikov; a vsem deželnim potrebam ne moreti zadostiti, ker jima manjkajo potrebni pomočki. Temu bo moral priti v okom deželni zbor, kateremu so izročene naše mošnje in naše zdravje. — O goriških bolnišnicah imamo zdravniška poročila; o ženski bolnišnici poročal je mestni zdravnik dr. Aron Luzzatto, o drugi bolnišnici pa prijor usmiljenih bratov č. o. Sobel.

Iz zadnjega poročila bodi nam dovoljeno, podati našim čitateljem z opombami ali brez njih nekatere date, ki morejo zanimati vsakega sodeželana, kateremu je mar za deželne zadeve. Bolnišnica usmiljenih bratov imela je konec leta 1881 73 bolnikov, ki so ostali za naslednje leto 1883. Leta 1882. bilo je sprejetih še 855 bolnikov, tako da jih je bilo tisto leto 928 v bolnišnici. Od teh je bilo ozdravljenih 629, zboljanih 131; neozdravljenih so izpustili 26, umrlo jih je 69 in ostalo jih je za leto 1883 73, kakor prejšnje leto. Morebiti se zdijo komu te številke visoke, in vendar še polovica goriških bolnikov, ki so bili tisto leto v bolnišnicah, ni prišla v goriško bolnišnico; večina njih je iskala zdravje po svetu po drugih bolnišnicah.

O važnejših boleznih pripoveduje poročilo tistega leta to le: „Mrzlice (prenehovalne) je bilo 24 slučajev; 14 slučajev pripada Furlaniji, večinoma okolici Starega mesta (Čedad), posamezni slučajji iz kanalskega okraja, drugi so bili tuji prišlici.“

„Legar (typhus); te bolezni imeli smo 11 slučajev. Kako in zakaj se je ta bolezen pri dotičnih bolnikih vnela, tega nismo mogli zanesljivo dognati. V obče se je moralo soditi, da so jo zakrivila slaba, nezdrava stanovanja. Bolniki so prišli v zavo: 3 iz zaporov (1 marozni legar, — typhus z izpuščaji), dalje po 1 iz Gorice, Podgore, Rifeuberga, Šempetra, Vederjana, Jenkovega (financi nadstražnik) in Kojškega. 1 bolnik je prišel iz Trsta. — En preiskovanec, potem bolnik iz Jenkovega in oni iz Podgore, — torej 3 so umrli. Bolniki so bili od 20 do 60 let stari in izročili so jih bolnišnici 3. do 20. dan po tem, ko so zboleli.“

„Kurdej (skorbut); dotičnih bolnikov sprejeli smo 16; 13 jih je bilo iz zaporov, 1 je bival v zadnjem času v Zdravščini, 1 v Červinjanu, 1 je zbolel na potovanju. Bolnik iz Červinjana je umrl. Slučaji iz zaporov so si sledili drug za drugim do meseca julija; na to je pozvedovala c. k. okrožna sodnija, kaj mora biti tega krivo, in prejelo je od vodstva našega zavoda primerne nasvete. V drugem polletju sta samo 2 jetnika lahko obolela.“

„Tuberkuloznih je ostajalo 7 od prejšnjega leta, 45 pa jih je prišlo med letom v oskrbovanje. Tudi v tem je statistika podučljiva, kako se razvrstujejo ti bolniki. 17 slučajev spada pred vsem na tuje; 4 slučajji na Gorico; 3 na italijansko-furlanski, 21 pa na slovenski del Primorja; največ jih je iz kanalskega okraja. Naša dežela gotovo ni ognjišče tuberkuloze; posebno Gorica se svojim izvrstnim podnebjem je primernejša od vsakega drugega kraja kot zavetje pozimskim gostom. Narava je tukaj združila vse, česar potrebujejo bolehlavi vsake vrste za se; — in dasi trdi mnogi, da so oni, kateri bolehalo na razvitej tuberkulozi, doma najbolje shranjeni, treba vendar pomisliti, da je ravno pri tej bolezni

večkrat vredna posebne ocene olajšava in tolažba, ki jo najdejo bolniki; saj je več takih boleznih, pri katerih ne more zdravnik neposrednje pomagati, zato pa si iščejo bolniki sami tolažbe in olajšanja. Da se ta bolezen širi na slovenski strani, to prihaja od načina, kako se prebivalstvo hrani. Pozneje seznanimo se še s hujim sovražnikom, kojega je beda rodila furlanski strani naše dežele.“

„Nevarno ostrupljenje v 1. slučaju; bolnik je bil sicer razumen mož, kateri je dne 27. septembra s tremi žejnimi pajdaji pod streho spravil, reci: 23 litrov nove rebule. Še istega dne postal je cianotičen in nezavestnega izročili so bolnišnici, kder je kljub vsem pripomočkom in pri najskrbnejši postrežbi po 3 dneh za alkoholičnim ostrupljenjem umrl, kakor je pokazala sekcija.“

„V drugem slučaju se je po mrliškem ostrupljenju bolezen naglo razvila. Posestnik iz Dornberga slačil je dne 22. novembra kožo na vranjem prisadu poginuli kravi; pri tem si je onesnažil na predlaketu nezadno kožno rano. S pustulo maligno in močno erysipelatuzno otekline, katera se je raztezala do nad ramena, pripeljali so ga drugi dan v bolnišnico, kder je naslednjega dne za ostrupljenjem umrl.“

„Pellagra (milanska roža) v 34 slučajih O bolnikih te vrste hočemo govoriti v svojem poročilu pri blaznosti.“

„Catarrih (prehlajenje) dihalnih in prebavnih organov se ni pokazal v nenavadno mnogih slučajih; tudi ni o njem kaj posebnega poročati. Navadno zakrivlja take bolezni neprevidnost ali prepogosta sprememba temperature; — mnogokrat nastopajo tudi o času sadja in grozdja.“

„Bolnih na spolnih organih bilo je primeroma mnogo; sprejeli smo jih 110. Med temi je bilo 60 ženskih in 50 moških. Izmed 60 ženskih bilo jih je 33 po policiji zasačenih in izročeni (gotovo hvalevredno policijsko nadzorstvo); 11 teh je prišlo iz razvpitih hiš, 22 pa se jih je drugod potepalo. — 8 so jih prignali iz Trsta, 14 pa iz drugih bolnišnic kot spadajočih k tukajšnji deželi. Med ženskami bilo jih je 41 mlajših od 23 let, — najstarejša imela je 56 let. Izmed 50 moških bolnikov spada jih po njihovem bivališči 17 na Gorico, 12 na najbližje mestno okolico, 3 na Trst in 18 je tujih prišlicev. 2 možka je policija izročila; — 38 je bilo do 30 let starih, — najstarejši je imel 54 let. Te številke kažejo, da na kmetih ni te bolezni, ampak da si svoje žrtve zbira le v mestu in bližnji okolici.“

„Ranjenih in takih, katerim so bile kosti ali zlomljene ali izvunjene bilo je sprejetih 89. Med njimi je bilo 36, katerih stvar se je obravnavala pred sodnijo, in med temi zopet 16, ki so bili poškodovani pri tepežih. Tudi zavoljo teh so se začele sodnijske obravnave. Od poslednjih 16 je bilo 8 z nožem ranjenih, 4 pa z ostrim orodjem; 2 sta bila obstreljena in ostalima dvema so bile kosti zlomljene. Starost ranjencev pri tepežih znašala je pri 13. od 18 do 35 let; — nekdo si je še upal v boj, dasiravno je bil že 51 let star. Ker se poškodovanja godijo navadno pri plesih ob nedejnih in praznikih in ker je najnavadnejše orodje, kakor na Laškem tudi pri nas — „falč“, — vredno je gotovo vse hvale, da je gosposka tu in tam ukazala, da ne sme niti ob nedeljah in praznikih, niti v gostilnicah nihče „falč“ pri sebi nositi. Dva sta bila obstreljena pri godnih prestopkih.“

„Oseb, katerim so bile kosti zlomljene ali izvunjene, bilo je sprejetih 43. Med temi so imeli nekteri razdrobljenja najhujše vrste, — celó obeh spodnjih stegen z obširnimi raztrganjem mehkih delov in posodic. Vsi so se ozdravili ter so bili z najboljšim uspehom izpuščeni.“

„Največ bolnikov se je sprejelo meseca februarja, najmanj meseca novembra. Čas oskrbovanja je znašal počez za vsakega bolnika 25.8 dni.“

„Obiskujejo se bolniki vsaki dan od 2. do 4. ure popoldne, ob nedeljah in praznikih tudi od 9. do 11. ure dopoldne. V posebnih slučajih so seveda tudi izjeme.“

„Po zapiskih naznanjamo tu le ob kratkem, da

je okoli 1200 ljudi z najrazličnejšimi boleznimi prišlo od zunaj v zavod zdraviti se, in vmes je bilo največ kirurških boleznih. Zobov se je izdrl 760. Zdravniški sprejemi (ordinacije) so ob tistih urah, ki so odločene za obiskovanje; vendar se v posebnih slučajih rado pomaga in svetuje ob vsaki uri.“

Potres na otoku Iskija.

Že v zadnji številki smo poročali v glavnih potezah o strahovitih dogodkih, ki so se vršili na otoku Iskija. Od onega časa prinesli so časopisi v tej zadevi toliko gradiva, toliko vesti in posameznosti, da ni mogoče vse v omejenih predelih tednika uiti zaznamovati. A vsa poročila soglasijo v tem, da jednakih strašnih dogodkov svet ne pomni od časa, ko sti bili mesti Pompeji in Herkulunum po potresu zasuti. Da prinašajo časopisi tudi mnogo nerezničnih vesti, katere navadno že drugi dan prekličejo, je pri današnjem časopisju umevno. Tako n. pr. obtožujejo danes onega višjega pastirja, da ni izpolnil svoje dolžnosti, jutri spravijo zopet ministra Genala, kateri je še zmirom na otoku in vidi osebno vsa dela, na zaženo klop, potem zakrivi zopet ta ali oni kaj, kar se drugi dan kot neistinito prekličje. Mnogo se govori in piše tudi o roparjih, človeških bienah (risih), ki obiskujejo otok z namenom, da bi nesrečo na otoku v svojo korist obrnili in si žepo napolnili.

Takih in enakih vesti, o katerih je danes šlo teško soditi, koliko je resnice na njih, nočemo našim čitateljem poklanjati; mislimo pa, da jim ustrezemo, ako najprej o uzrokih navedenih dogodkov na Iskiji nekoliko spregovorimo. Listi — in tudi mi za njimi — so poročali, da je potres Iskijo pokončal, da so se opazovali trije udarci, katerih prvi je bil najhujši itd. A zdi se, da temu ni tako. Sloveči vodja opazovalnice na ognjobjevalni gori Vezuv, Alojzij Palmieri, oporeka temu. On trdi, da to ni bil potres v navadnem smislu besede, temveč da se je Casamicciola pogreznila vsled tega, ker je stala na skalnatih tleh iz trahita, pod katerim je bila glinja (ilovica). Zadnja so brez nobenega nadzorstva in načrta kopali ne gledé na nasledke, kateri bi iz onega kopanja lahko nastali. Leta 1831. je preiskoval zemljemerec Giordana one podzemeljske prekope, one ilovnice, ter je že štetas prerokoval, da se bode mesto pogreznilo, ako ne nehajo kopati. In to se je sedaj uresničilo, misli Palmieri. Za to misel navaja tudi razloge: Pri vseh potresih opazuje se, pravi Palmieri, neko središče in neko okrožje, med katerima je delovanje sil v stalnem razmerju. A tega tu ni bilo; učinek v središču je bil sicer strašanski, toda v okrožju ničev ali nezaten. Navadni potresi trajajo 30 do 40 sekund, tukaj je le en udarec Casamicciola pokončal. To se da izvajati iz tega, da se vsi ranjenci v Neapolji prestrašijo, ko zagrmu kanonski strel o poludne na gradu San Elmo. Tudi lega izkopanih mrličev, njihovi obrazi in druge prikazni govori jasno, da ni potres Casamicciola uničil, temveč da se je pogreznila vsled tega, ker so bila tla spodkopana.

Temu dodamo še sledeče vesti: Neki očividec piše o tem groznem dogodku sledeče: „Sedeli smo na vrtu na altani, ki se razprostira proti vinogradom. Kar se čuje okoli 1/2 10. ure zvečer vedno močnejši šum, kakor da bi se peljal železnični vlak preko železnega mosta. Tla se zibljejo, mene vrže raz stol in ko se zopet zavem, bil sem ves z meglo, prahom in razvalinami obdan — Casamicciola ni bilo več.“

Dalje naj uvedemo še sledeče dogodke, katere smatramo kot istinite. „Dopoludne 1. avgusta so izgrehli vojaki lepo plavalas deklino, kateri so že poprej celi dan skozi neko razpoko hrano dajali. Dan poprej so izkopali dve ženski — mater in hčer — kateri ste bili 50 ur zasuti. Ko so jih oprostili gruše, v kateri ste bili zasuti, odprli ste oči ter kalnim pogledom zahvaljevali se rešiteljem.“

Pokopavanje mrličev ima veliko težav. Vsa pokopališča so že napolnjena, vsled tega je zaupkazalo ministerstvo izkopati velike jame, v katere se zakopujejo mrličji v skupne grobe. Z ozirom na to, da bi

10.000 mož ne zadostovalo vse mrličje izvaliti iz razvalin ter pokopati je in ker bi pri tem delu tudi življenje delavcev bilo v nevarnosti zaradi smrada, sklenil je minister Genala, da se mrličji z apnom zasujejo. Po nekaterih mestih, posebno v hotelih leži 50 do 60 mrličev vkupe. Vojaki delajo neprestano in srčno, mnogo njih je že žrtva te požrtovalnosti. Tako se pogreša jeden častnik, jeden podčastnik in 10 mož od 11. topničarskega polka, kateri so gotovo kje zasuti. Tudi mnogo slučajev solnčarice je med vojaki.

Vezuv deluje neprestano, iz dveh razpok pritekala lava, jedna reka lave pomika se proti Torre del Greco, druga na drugo stran.

Darovi za preostale nesrečnike, ki so večinoma vse zgubili, prihajajo v prav obilnej meri. Do danes se že more računati, da so vpisani in deloma vplačani okoli 3 milijoni frankov. Ves omikani svet tekmuje v tem, da bi saj ostalim olajšal bolest pouzročeno po nepopisljivi nesreči.

Naš presvitli cesar in Njega vzvišena soproga Elizabeta sta precej, ko sta o tej nesreči zvedela, velela v Rimu objaviti svoje sočutje v toliki nesreči ter sta darovala 20.000 frankov za nesrečnike. Cesarica Marija Ana v Pragi je darovala 10.000 frankov.

Dopisi.

Iz goriške okolice, 2. avgusta. — Kolikokrat se je že pred leti pisarilo, koliko govorilo in starišem priporočevalo, naj ne pošiljajo svojih otrok v tovarnice (predilnice). Stariši so imeli že veliko vzgledov in jih imajo še dandanes pred očmi, v kako duševno in telesno pogubo spravljajo tovarne mladost; a vendar se nahajajo še taki stariši, kateri za par bornih krajcarjev pošiljajo še premlade otroke v tovarne (predilnice) delat, ter prodajajo na tak način dušno in telesno zdravje svojih otrok. Ali se ne pravi to piti kri lastnih otrok? Kako je pa z moralo?

Poglejmo otrčka, kteri vstopi v predilnico v Stračicah že v 12. letu (žalibože, da jih vodstvo sprejema, kar je vendar protipostavno), kako obrača trdo zaslužene krajcarje. V začetku, se ve, odrajuje otrok do krajcarja starišem; v 13. ali 14. letu si že pridriži eno ali dve dvajsetici na teden, da ima za španjolete, kajti brez teh ne sme več v družbo. V 15. letu si pridriži že polovico, da gre lahko v nedeljo v družbi na kvartinček. V 16. letu si pridriži vse češ, kdo bo meni ukazoval? in ko mu stariši odpevedo hrano, pobere se od hiše, ter zdaj še le začne pravo življenje. Starišev ne pozna več, četrto božjo zapoved obesi na klin, v cerkev naj gredo stare žene in zarobljeni kmetje.

Kam pa zahaja ob nedeljah in praznikih? K starišem ne, v cerkev tudi ne; morebiti v pošteno družbo? Odgovor je lahek: v krčmo. Za drugim spolom in na plesišče. Duševno stanje takega mladeniča si lahko vsak misli. Kako pa telesno? Ko ima mladenič 20 let, moral bi cvetiti kot roža; mesto tega zdi se pa, kakor bi videl cvetlico, kteri so črvi izpodjedli korenike. Ne veliko boljše se godi s ženskim spolom. Ne rečem sicer, da se to splošno godi; a vendar večinoma. Če so torej stariši tako slepi, dobro bi bilo, da bi vsaj vodstvo tovarnice ne sprejemalo premladih otrok, in sicer vsaj pred 14. letom ne, ter da bi tirjalo, naj vsak pri vstopu izkaže odpustno ali odhodno spričevalo ljudske šole. Na tak način bi se mladina privadila postavi; kdor pa se navadi postavo spolnjevati, postane dober kristjan in dober državljan, pravi ud človeškega društva. Videant consules!

B.

Iz Brd, 7. avgusta. (Zopet o javnih plesih.) Z odlokom dne 3. decembra 1879 št. 13947 ukazalo je visoko tržaško namestništvo c. k. okrajnim glavarstvom na Goriškem na to delovati, da se tu navadni javni plesi kolikor mogoče omejijo. Goriško glavarstvo, gotovo naslanjaje se na omenjeni odlok, razposlalo je pretekli mesec vsem županstvom svojega okraja okrožnico, s katero jim je toplo priporočalo, naj bodo bolj skromna v dovoljevanju javnih plesov, naj jih po mogočnosti zavirajo. Z velikim veseljem pozdravili so naši časopisi ta korak c. k. okr. glavarstva nadjaje se, da bo morda vendar enkrat, če ne konec, vsaj neka meja tem sramotnim, pohujšljivim, v moralnem in gmotnem oziru za narod pogubnim javnim veseliam. A zelo so se motili.

„C. k. okr. glavarstvo nima pravice segati v naše področje; občine so samostalne in lahko dovoljujejo ples, kadar in kolikor hočejo“, slišimo odgovarjati nekateri župane. — Žalibog, da je to čista resnica. In dokler bode spadala ta zadeva v področje županstev, ne učakamo boljših časov v tem oziru.

„Ako ni plesa, je za občino velika škoda“, odvrne drugi občinski močočnež, kajti ko je ples, ostane v občini veliko denarja, katerega vnvanji plesavci donesajo.“ — Da, v občino dojde marsikak stotak o takih priložnostih. Pa tudi iz mošnje domačinov izgine marsikak goldinarček. Ali, prašamo, v čegav žep? V žepu krčmarjev in godcev. In zato se ne čudimo, ako krčmarji, posebno ako so po vrhu še župani, tako

zelo hrepenijo po plesih. Sebičnost in nič družega je poglavtni, skoro bi rekel edini vzrok tega divjega in razposajenega razveselovanja. Naj pri tem vsi drugi škodo trpijo, naj se širi zapravljivost in pijančevanje, naj nedolžnost in poštenost umira, naj se zdravje mladine spodkopuje, naj spačenost ubogo ljudstvo do pogube tira, kaj za to? da si le eden ali dva v občini žepa polnita in se z žulji nevednežev mastita, kaj jima je vse drugo mar?

„Ljudstvo mora tudi svoje veselje imeti; enkrat v letu se mu že mora to privoščiti.“ — Enkrat v letu? Nočemo govoriti o tistih občinah v obliži goriškem, kjer so izračunali že po 4 do 6 krat ples. Ozreti se hočemo nekoliko samo po naših Brdih. Od velike noči naprej vidimo, da plešejo skoro vsako nedeljo zdaj tu, zdaj tam. Ne le v vsaki občini, ampak v vsakem njenem odlomku, v vsaki vasi, v vsaki podružnici se pleše. In to bo trajalo nepretrgano do zime. Mladina leta okoli po teh vaseh vsako nedeljo kakor nora.

Lahko, si mislite, da ne omenim družega, koliko denarja mladeniči za take veselice potrosijo. Denar mora biti. Ako ga od starišev ne dobijo, si ga poščejo po drugem potu — po poštemem ali nepoštemem, to jim je vse eno — kajti plesati morajo, naj stane kar hoče; 3, 4 tudi 5 gold. za en ples ni nič nenavadnega.

Misliti si morete, koliko škode trpi pri tem kmetijstvu, ker mladina, pa tudi drugi gospodarji in očetje, po 2 dni po plesu niso sposobni za nobeno delo. Mislite si žalost, jezo, prepire in razpore v družini, ki nastanejo vsled tega. Da, lahko rečemo z mirno vestjo, da taki javni plesi so glavni vzrok siromaštva in revščine, v katerih ljudstvo, vsaj v Brdih, zdi huje. Ako bi hoteli razkrivati vse napake in surovosti tega edino na Primorskem navadnega, nemoralnega razveselovanja, bi ne prišli tako hitro do konca. Bolje je, da o tem molčimo, ker že tako se nam drugi izobraženi svet preveč posmehuje.

Ali bode pa kedaj temu konec? Ne, dokler bodo župani imeli oblast plesu dovoliti ali odreči, kajti nekateri župani naravnost podpirajo te veselice, drugi jih nočejo zabraniti, tretji ne morejo, ker se bojijo temu protiviti se, četrti bi radi kaj storili, ker pa vidijo, da drugi drugod dovoljujejo, nočejo se oni temu upirati.

Kako bi se toraj tem razvadam uspešno v okom prišlo? Ker se snidejo prihodnje dni naši gg. deželni poslanci k novemu deželnozbornskemu zasedanju, polagamo jim to zadevo gorko na srce. Morda bodo oni mogli pomagati, bodisi s tem, da premenijo dotično deželno postavbo in izročijo to zadevo zopet političnim oblastnikom, bodisi da dosežejo od visoke vlade tak odločni ukaz, kateremu se bodo morali pokoriti vsi župani brez izjeme. V to pomozi Bog deželi v čast in narodu v prid!

Iz Podmelca, 27. julija. V torek popoldne o 5. uri začelo je na Koritnici pri Grahovem goroti ter je 10 hiš in 7 stal pogorelo. Znana je revščina in siromaštvo te vasi vže od nekdanj, kaj še le zdaj po tako strašnem požaru!

Nastal pa je ogenj, ker si je neki vže večkrat zmešani „košan“ (Gomilar) sam sebi štalo in celo hišo zažgal — in kakor blisk vnel je plamen skoro vse druge okolostojede hiše in štale, tako, da je zdaj žalostno gledati na upepeljene in začrnele razvaline.

Možje bili so vsi, ko je ogenj nastal, na košnji v senožeatih in same ženske niso mogle nič opraviti proti rudečemu sovražniku. Še le tužno zvonjenje in črni in gosto vzdigajoči se dim priklical je hitro može na dom, da so z božjo pomočjo (ker Bog je poslal močan dež) zamogli še nekaj ubraniti. Ako bi dežja ne bilo, ne bila bi ni jedna hiša ostala. Škoda ni še cenjena; pa velika za te uboge ljudi, in gotovo stori vsakdo veliko dobro delo usmiljenja, ako more ubogim pogorelcem s kako rečjo priti na pomoč, bodisi z blagom, z lesom ali z denarom.

Z lepim vzgledom storil je naš c. k. okr. glavar, g. Schaffenbauer, prvi korak, ter je, dobro vedoč, da kdor hitro da, 2 krat da, v naglici po trgu Tolminu nabral 85 gl. 40 kr., katere je koj drugi dan sam med pogorelce razdelil, da lakote ne poginejo. S tem jim ni samo telesno pomagal, ampak tudi dušno, ker jih je sklical skupej, jih je tolažil ter jim dal upanje, da bo vže skrbel, da se bode povsod po Goriškem za nje miloščina nabirala, da si bodo mogli kaj pomoči.

Pri požaru je nekega moža, ki je hotel rešiti svoje malo imetje, ogenj zadržal in popekel tako, da je čez malo ur, previden se sv. sakramenti umrl.

Ta žalostna nesreča pa naj služi vsem predpostavljenim možem v svarilen opomin, da naj skrbnejše pazijo na zmešane ljudi, posebno, če vže več časa z ognjem žugajo v svojej blaznosti, da se jim enaka ali še večja nesreča ne prigodi.

V Cerknem, 7. avg. — V 62. št. „Edinosti“ vihti nekdo prav neusmiljeno svoj kritikovalni bič nad cerkljansko čitalnico oziroma nje predsednikom, in nad g. Borodinovim. Dopisnik si je mnogo prizadel, pokazati v dopisu svojo učenost, kajti obelil ga

je z latinskimi besedami in drugimi k stvari ne spadajočimi drobtinami. Vsakdo je spoznal na prvi pogled, da pozna g. dopisnik le površno naše razmere, sicer bi ne preverjal takih kozolcev. Dozdeva se tudi, kakor bi g. dopisniku ne bilo ravno do čiste, neskaljene resnice in kakor bi mu bil dopis sredstvo podlemu maščevanju.

G. dopisnik je obrnil svojo pozornost seosebno na našo čitalnico. V propovedovalnem glasu pravi, da ima pičlo število udov. To je istina. Imela bi jih lahko dvakrat toliko. Ako bi bil g. dopisnik domačinec, povedal bi bil, kakšne ude ima čitalnica in kdo ji je glavni steber. Glavna podpora naši čitalnici je vsaka kmet, oziroma rokodelca in trgovec, kajti le s e d e m udov je drugega stanu. Od teh sedem udov so trije dohovni, trije uradniki in e d e n učitelj (t. j. cerkljanski nadučitelj).

Vidite g. dopisnik, da ni mrzlo naše ljudstvo do čitalnice, kakor Vi pravite, marveč da je ravno nasprotno razumništvo naše prehladno in mlačno. Učitelji in duhovni, kteri so drugod voditelji narodovi, se tukaj odtegujejo in se ne brigajo mnogo za narodno stvar. Res je, da so mnogi gospodje oddaljeni, ali vendar bi bili lahko ude čitalnični. Bližnji g. učitelji pridejo večkrat razveseljevat se v Cerkno, da bi se pa zanimali za napredek čitalničin, to jim ne pride v glavo. Pač pa so gospodje hitro pri roci, da kritikujejo „slabo“ stanje čitalnično in nje priljubljenega predsednika, kakor v tem slučaj. Glejte, g. dopisnik, ako bi Vi izprašali poprej svojo vest ter na svoje pri potrkali, bi gotovo ne imeli polnih ust samih ukorov in naukov. Da ste res tako vneti za blagor čitalničin, kakor kažete v dopisu, žrtvujte svoje moči v njeno korist. Ne skrivajte svoje luči pod mernikom, vsi Vam bodo radi tega hvaležni iz srca. Kadar pa niste zgahnili niti mezinca v njen provspah, tedaj ostanite pa tudi se svojo kritiko doma, sicer bi Vam res kdo stopil „na pete (!)“.

Načrtavšemu, kako ima naša čitalnica malo udov, treba spregovoriti še malo besedij o predsedniku čitalničnem, blagorodnem g. okrajnem sodniku, kterega Vi napadate.

Res, da omenjeni gospod ne zna govoriti prav gladko našega maternega jezika, ali kaj dé to? Le enostransko napeti slutvo — narodnjak črti vse, kar ne zna njegove materniščine. Jezik in rojstvo ne naredi moža, g. dopisnik, marveč možato vedenje in blago pošteno mišljenje. Po Vaših nazorih bi bil vsakdo, kdor je le rojen Slovenec, narodnjak! Gospod predsednik je pravičen našim težnjam, trudi se očividno, da bi govoril gladko naš jezik. Da bi imeli povsodi take pravične uradnike, tako spoštujoče in ljubeče našega kmeta, bil bi že kdaj konec vsemu pritoževanju radi naše ravnopravnosti. Zaradi teh lepih lastnostij izbrali smo si omenjenega gospoda za predsednika. Pod njegovim vodstvom napreduje čitalnica lepše, ko druga leta, ko je predsednikoval domačinec. Da pa ne bode mislili, g. dopisnik, da sem jaz vse to izvil le iz trte, hočem Vam navesti nekoliko dokazov. (Dalje pride.)

V Banjaluki, 6. avgusta. — Ker ste mi obljubili, da mi hočete radi sprejeti dopis, ako Vam ga pošljem, eva zdaj Vam nekoliko vrstic. Pisal sem Vam v cenjeni list „Sočo“, o naselovanju v Bosno, da bi se ljudje iz vaših krajev, ki želijo sem priti, ne varali več tako, kakor so se oni Brici, o katerih sem pisal. Pa ni pročil potem en mesec in pol, ko je prišlo spet kakih deset družin Lahov iz Terca (Terzo) blizu Červinjana z enako nado, kakor Brici, ki so se pa še bolj prevarili, kakor Brici. Došli so v sredi maja meseca, in grejo prav k onemu begu, pri katerem so Brici; pa kaj se zgodi? Beg jim pravi, da za to leto je že kasno in da ne more jih sprejeti. Tako sirote ostali so sami brez groša in strašno utrujeni, ker so k nogam sem prišli. 14 dnaj so hodili, eden je še družino in nekaj robe z malim vozičcem na rokah sem pripeljal. Kadar so videli, da ni nič, šli so k g. glavarju, se pritožijo, kako so prevarjeni itd. ter ga prosijo, naj jih kot guance domov spravi. Za kakih pet dnaj posej jim dojde iz Serajeva odgovor, da se železnica za nje plača, da se domov odvedejo. Take nezgode so čudne; jaz ne znam, kdo more tega kriv biti. Nesrečneži pravijo, da jim je bilo po vseh županijah oznanjeno, da se tu daje zemlja, živina, živčje in vse potrebno, ter da tu ne bodo jedli koruznega kruha. Kadar so pa tu, gorje jim je. Tukaj in skoro po celi Bosni, kakor slišim, je suša; že 5 tednov nimamo dežja. Za pšenico bila je srednja letina; a koruze je več ko pol proč. Kjer je v prav dobri zemlji in dobro delana, lepo nasuta, onde se še drži; ali vendar tretjina je že zgubljena. Ne morejo se ne repa, ne ajda, ne enaki jesenski pridelki ni saditi ni sejati, ker tu je zemlja slabo orana in ni rahla. Ko se le malo osuši, je kot opeka trda, a ko se spet malo zmooči, je kot pepel.

Dne 2. avgusta je pri Priedoru, pol ure proč, neki človek, kmet, zaklal mater, ženo i dvoje otrok; pravijo, da je bil malo zblaznjen. Isti večer, ob 10. uri v noč, je pri č. oo. trapistih Marijine zvezde gorelo. Neko stanje se je bilo vnelo, kjer se obleka pere. Sreča, da je bila brza pomoč. V tem času strah bil je velik, da bi štale prijele in bi ves samostan zgorel,

ki ima na štiri vogel čez 50 sežnjev zidovja. Imajo pa tovarnico za pivo in so morali pivo po ognju polivati, ker niso imeli tako naglo vode pri rokah. Kadar je top v gradu ustrelil, odmah odpravili so se vojniki in gasilna straža Banjaluska, ker je bilo govorenje, da gori na kolodvoru, kajti v severozhodu od Banjaluke do trapistov je na sredi kolodvor. Ali kadar pridejo na spregled, vidijo da gori samostan trapistov, in se odmah vrne vsa požarna straža, katero sestavljajo Srbi. Tu se vidi, kako srpo gledajo naseljnike in katoličane. Drugo pot kaj več.

Politični pregled.

Nemški cesar Viljem, zapustivši Gostinske toplice, prišel je v Solnograd, kjer ga je pozdravil nadvojvoda Ludovik Viktor, namestnik solnograški, župan in drugi dostojanstveniki. Drugi dan, 8. t. m., ob 9 $\frac{1}{2}$ uri zjutra peljal se je, potem ko se je prav prijazno od dotične gospode poslovil, proti Išli. Naš cesar mu je šel do Ebensee-ja proti, kjer sta se prav srčno pozdravila ter skupno dalje proti Išli peljala. Tje sta prišla točno ob 12. uri. Na kolodvoru pričakovala ju je naša cesarica. Zadnja in nemški cesar sta se peljala vkup v prvi kočiji v vilo „Elizabeta“, za njima pa naš cesar in jeden nemških princev.

Isti dan ob 6. uri zvečer došel je v Išlo tudi kraljevič naslednik Portugalski in je bil kmalu po prihodu od cesarja sprejet.

Govorilo se je, da se pri tej priliki snideta v Išlo tudi grof Kalnoky in knez Bismark, kar bi bilo gotovo velikega političnega pomena. Toda ta govorica se do sedaj ni obistinila.

Med tednom je bil tudi grof Taaffe v Išli pozvan; kaj je imel tam opraviti, to je seveda tajnost. Kmalu potem sta prišla v Beč namestnika Weber in baron Depretis. Najhitreje je bil povod temu zadnjemu pohodu otvorjenje dotičnih deželnih zborov.

Poročali smo že, da je bil v češkem deželnem zboru izročen posebnemu odseku predlog o predrugačbi volilnega reda na Češkem. V seji 6. t. m. je bil odsekov predlog z vsemi glasovi proti glasom nemške levice sprejet. Tudi predlog o predrugačbi domovinske postave bil je po nasvetu dotične komisije sprejet.

Krakovski mestni svet je sklenil, da bo slovesno praznoval dvestoletnico očetja Dunaja krvoločnim Turkom, ter dela v ta namen velike priprave. Te slovesnosti se udeležé tudi večina na Dunaji bivajočih Poljakov in družih Slovanov.

Kakor znano, bilo je Krivošje po zadnjem ustanku popolnoma opustošeno. Vse družine iz Krivošje so se bile preselile v Črnogoro. Zdaj se poroča, da se je večina družin iz Črnogore vrnila domov. Povodov temu preobratu navaja se mnogo, a nam se ne zdi noben pravi. Tržaška tetka, ki je Slovanom nasprotna, se tej vrnitvi posmehuje ter očita Krivošjanom strahopetnost.

Dve vesti velicega političnega pomena prihajati iz male Črnogore. Dne 13. t. m. poroči se v dvornej kapeli knez Peter Karagjorgjevič s kneginjo Zorko Petrovičevno, prvo hčerjo črnogorskega kneza, katera je 19 let stara. Malo dni kasneje, ko konča turški ramazan (post), pride pa v Kotar turška jahta (ladja) po kneza črnogorskega, ki odpotuje v Carigrad, kjer ga bodo odlično sprejeli. Že sedaj se delajo priprave za dostojen sprejem v Carigradu. Ta dva dogodka, ki se ne vršita le z dovoljenjem, ampak celo na željo Rusije, ne kažeta na prvi pogled med seboj nobene zveze; a vendar sta tesno zvezana in oba sta predhodnika znamenitega gibanja in prememb, katerim bomo na vzhodu priče v nadaljni bodočnosti.

V Srbiji se skliče kmalu velika skupščina. Predložil se ji bode načrt spremenjenja ustave. Načrt ima gledé varnosti osebe in imetka, svobode vesti in govora mnogo jako svobodnih določil. Na drugi strani pa se je z raznimi določili skrbelo za ohranitev državnih interesov in za bodočnost, katera ne obeta biti za Srbijo nič kaj prijetna.

Zasedanje francoskega parlamenta je kon-

čano. Trajalo je skoraj sedem mesecev; na novo se snide zopet koncem oktobra.

Na Španskem v provinciji Estramadura je okoli 1000 vojakov in družih proglasilo republiko; okoli 1000 pušek so pobrali iz vladnih založišč. Vlada je poslala 2000 vojakov upornikom nasproti, katere so razkropili. Danes je v vsej provinciji mir.

Kolera še vedno hudo razsaja po Egiptu. V obče pobere na dan od 300 do 400 ljudi v celej deželi. V Kairu pojema sicer zelo, na 24 ur pomori vendar še 100 do 120 ljudi. Tudi v Aleksandriji napreduje, kjer je na dan 8 do 10 mrličev vsled te hude bolezni.

Domače stvari.

Za Kociančičev spomenik darovali so dalje dr. Mahnič, profesor bogoslovja, 3. gl. — Janko Fras, c. k. vojaški duhoven v Radgoni, 2 gl. — Št. Marinič, vikar v Podgori, 3 gl. — B. M., župnik 2 gl. — J. Kuštrin, kurat v Dolenji Tribuši, 1 gl. — Ad. Harmelj, župnik v Šebreljah, 1 gl. — F. Ilvar, župnik na Šentviški Gori, 1 gl. — F. Lužnik, kurat v Ročah, 1 gl. — M. Pervanje, kurat v Idriji, 1 gl. — B. Grča, vikar v Cepovanu, III. dar 1 gl. — znaša 16 gl. Prenesek 84 gl. 50 kr. Vkup 100 gl. 50 kr.

Anton Sessich, profesor veronauka na c. k. višji realni v Gorici, dobil je po dovršenih službenih letih stalni pokoj s polno plačo. Presvetli cesar je dovolil, da se je izreklo pri tej priliki častitemu gospodu najviše priznanje za njegovo dolgo, zvesto in marljivo delovanje. Izpraznjeno mesto se razpiše.

„L' Eco del Litorale“, goriški list, nabira že dalje časa milodare za koritniške pogorelce. Tudi „Soča“ je pripravljena sprejemati darove v ta namen, katere odpošlje na dotično mesto. Današnji dopis iz Podmelca opisuje veliko rovo pogorelec ter potrebo, da se jim v nesreči pomore. Premožni rojaki, spomnite se trpečih bratov.

Za onesrečence na otoku Iskiji nabirajo se darovi po vseh večih krajih. Do zdaj je podpisana, oziroma vplačana že precejšnja vsota. V Gorici so bile v ta namen godbene zabave, katerih čisti ostanek je namenjen onesrečencem. Prvo imenovanih zabav napravilo je italijansko telovadsko društvo preteklo sredo, drugo častniki tukajšnjega pešpolka v četrtek, tretje priredi goriško godbeno in dramatično društvo jutre, v soboto. Udeležitev je bila do zdaj vselej obilna; pričakovati je, da tudi jutre se nabere nesrečencem lepa pomoč.

Vzvišeni baron Depretis, c. k. namestnik v Trstu, odpovedal se je poslanstvu v goriškem in istrskem zboru ter je razpisal nove volitve za prazni mesti na 14. dan avgusta. V Cervinjanu, Gradu in Tržiči priporočajo nekateri namesto odstopivšega namestnika Evgena Ritter-ja, drugi pa Ferdinanda Peruzzi-ja, posestnika v Terzu.

Vabilo. Katoliško bralno društvo v Števerjanu bode imelo prihodnjo nedeljo, t. j. 12 avgusta, ob 5 uri popoldne občni zbor v g. bar. Formentinovem poslopju. Na dnevnem redu bode volitev predsednika in stalnega odbora. K obilnej udeležitvi vabi vse g. društvenike osonalni odbor.

Oddelek mirenških veteranov se je minolo nedeljo sešel v namen, da jim je ujih poveljnik prečital zahvalno pismo, ki jim je došlo od predsedništva vseh veteranov za udanost in vnetost do veteranstva. Iz zadovoljnosti nad to zahvalo so veterani zaklicali burni živio predsedniku vitezju Karolu Catinelli-ju. Pri tej priliki so se nekateri veterani vpisali k četam društva rudečega križa. Sklenili so tudi zbrani veterani, dostojno praznovati rojstvo presvetlega cesarja v nedeljo 19. t. m. v Mirnu. Jože.

Sveta mirenška žena, ki vidi z enim očesom v nebesa, kako angelci prepevajo, z drugim pa v peklo in v vice, kako pogubljeni in verne duše trpijo, ki vé koliko sv. maš je treba, da bo katera duša rešena iz vic, ki zna vsakovrstne bolezni zdraviti in trpečemu človeštvu pomagati, preselila se je — hočemo reči: preselili so jo iz Mirna v Gorico, v ulico sv. Antona h. št. 10 nasproti oni lepi hiši, kjer je bila prej goriška čitalnica. Da bi sveta žena zaračobiskajčega jo občinstva preveč ne trpela, poskrbljeno je, da ne sme nikdo z njo govoriti razen v pričó sodnijskega pooblaščenca. Kdor vé za kak čudež, ki bi se bil prigodil na njeno priprošnjo, naj ga naznani goriški okrožni sodnji, kateri je na tem ležeče, da izvé natanko njeno življenje. Upamo, da sodnija naredi konec onemu zdravljenju in razodevanju po zaprti ženski, kateremu so se mirenški duhovniki od nekdanj, pa vedno brezuspešno ustavljali. Žena ima 68 let in je, kakor pravijo, tudi rožue venca blagoslavljalca, — se vé da neveljavno.

Iz Pevme. — Draga „Soča“, ne bodi tako huda zoper javne plesse, drugače se naša mladina ugonobi. Ko si objavila, da sl. c. k. okr. glavarstvo opomnja župane, naj plesse le redkokrat dovoljujejo, in ko si celo povedala, da naš g. župan je osebno proti takim javnim veselicam, ki več škodujejo, nego koristijo. — tedaj je naše mladeniče pravzel strah, da ne bodo mogli tako kmalu na domačih tleh pet prizdigovati in so sklenili porabiti kolikor mogoče in več, nego bi smeli, dovoljenje, katero so bili dobili za preteklo nedeljo; plesali so od 4 popoldne do 5 $\frac{1}{2}$ zjutra neprenehoma. Koliko truda in koliko nevarnosti? in vse to iz strahu, ali bodo smeli v kratkem spet plesati, ali ne. Ne straši torej preveč naših plesavcev in plesavk, da ne skočijo iz kože; kdo jih spravi potem zopet v nje? — Sicer pa moram priznati in ne smem zamolčati, da naši fantje so se pokazali pri tej priliki javno kot Slovence, ker med drugimi zastavami, katere so razobesili, plapolala je tudi lepa in velika zastava slovenska. Da so bila naznanila po mestu italijanska, so le nekaj krivi naši fantje, a ne, popolnoma. Naznanila priskrbujejo namreč goriški godci, kateri izročujejo stvar goriškim stavcem. Ako bi fantje neposredno pripravljali naznanila, priskrbeli bi slovenska. Sicer pa mislim, da tudi godci bi jih priskrbeli, ako bi fantje to zahtevali. Zato upam, da bomo brali slovenska naznanila, ako bo še kedaj pri nas ples.

V Šempetru bil je preteklo nedeljo ples, pri katerem so se plesavci dobro stepli, kakor v Pevmi. Najprej so numeravali ples pred hišo, v kateri je ležal krčmar na parih. Grof Coronini je vendar toliko dosegel, da so šli plesat drugam. Pravijo, da župan jim ni hotel dati dovoljenja za ples, pa da so ga dobili v Gorici. Če je to res, potem si nekateri gospodje sami po obrazu bijejo.

Z Vipavskega poročla se nam: Ko se je bila raznesla letošnjo pomlad vesela novica da je obočal presvetli cesar iz dohodkov državnih loterij sto tisoč gold. za zidanje posebnega oddelka deželne bolnišnice na Primorskem, govorilo se je pri nas prav resno, da bolnišnico bodo zidali v Križi. Popraševali smo, zakaj v Križi in zakaj ne drugod, pa nismo mogli dobiti jasnega odgovora. Zdaj, zdi se, odgovoril je na ono prašanje vsaj posredno križki župan v imenu vseh Križanov v dolgem „Poslanem“ v „Edinosti“, kjer pravi, da Križ je mesto in da Križani so meščani. Morebiti bi bila imela bolnišnica namen, pričati vzvišenost S. Križa nad drugimi vipavskimi kraji.

Nesreča. V Logu pri trgu vipavskem prigodila se je pretekli ponedeljek velika nesreča. Vincenc Poniž, brat dveh Ponižev, obče znanih ljudskih učiteljev, izvrsten klepar, popravljaj je streho na zvoniku cerkve Matere božje v Logu. Že je bilo delo skoro dovršeno, ko zagleda mojster nad glavo neko pomanjkljivost. Ukaže svojemu pomočniku, naj to popravi. Ta odgovori, da mora prej stol privezati. Mojster, ne bodi len, zavihiti se sam na stol, ali pri tem se mu zdrsne in pade na veliko nižjo cerkveno streho, kjer se je tako potolkel, da je v nekaterih trenutkih umrl zapustivši pet malih otrok. Zavarovan je bil pri Greshamu na življenje za 2000 gl. Bog mu daj večni mir!

Bomba. Tržaški veterani so imeli zahvalno mašo, da so bili lansko leto 2. avgusta, ko je bila vrgla hudobna roka bomba v njih sredo, obvarovani več nesreče.

Letos se ni veteranom sicer nič hudega prigodilo, ali blizu njih društvenih prostorov je na predvečer praznovanja tudi letos bomba razpočila, ki pričuje, da Avstriji nasprotni duh v Trstu ni še izginil.

(„Slovenska Matica“) izda meseca septembra t. l. za l. 1882. in 1883. troje knjig: 1. „Letopis“ za leto 1882-3. z Miklošičevo podobo; 2. „Lovčeve zapiske“, I. del; 3. „Spomenik“. Vsak člen, ki naprej plača 4 gold. letnine za l. 1882. in 1883., dobi po en iztisek vsake teh knjig. Kdor plača samo 2 gold. letnine naprej za leto 1882. ali 1883., dobi samo po en iztisek „Letopisa“ in „Lovčevih zapiskov“, ker Matica „Spomenika“, ki je sam vreden mnogo nad 4 gld., nikomur ne more dati za 2 gold. Imena tistih členov in poverjenikov, ki do 31. avgusta t. l. ne pošljejo nobene podpore za l. 1882. in 1883., izbrišejo se po §. 3. Matičnih pravil iz imenika Matičnih članov in poverjenikov leta 1882. in 1883. Na upanje Matica knjig dajati ne more.

Poslano.*)

Slavno uredništvo!
Sprejmite blagovoljno v cenjeni Vaš list naslednje vrstice v popravilo onega sestavka, ki ga je pri-

*) Za spiso pod tem naslovom sprejema uredništvo le tisto odgovornost, katero zahteva postava. — Gledé proustronjenja tukajšnjega zavoda gluhomov je uredništvo propričano, da slavni deželni odbor, oziroma visoki deželni zbor sprejme take konečne določbe, ki se vjemajo z načeli zdrave odgoje, z izkušnjami strokovnjakov v gluhonemstvu in s posebnimi okoliščinami v goriškem zavodu. Ker se ta stvar že dolgo rešeta, proverjeni smo, da obveljajo take naredbe, ki so za naše okoliščine najboljše.

nesel „L'Eco del Litorale“ v 61. številki t. l. gledé preustrojenja tukajšnjega zavoda gluhtonemov.

Pisatelj omenjenega sestavka v 61. številki lista „L. E.“ pravi z ozirom na nasvetovano združenje obeh spolov v šoli v nižjem razredu tako le: „Vzglede drugih zavodov nas ne prepričuje; naj se dokaže, da v tistih zavodih gre vse prav dobro v verskem in nravnem oziru.“

Kako je mogoče, da g. pisatelj ne prisojta nika-ke veljave izkušnjam, ki so se naredile v tej zadevi v vseh drugih zavodih c. k., škofjskih in deželnih v Avstriji in v Nemčiji, v katerih vseh bivata združena oba spola v šoli cel čas njihovega podučevanja, ne izvzemši škofjski zavod v Tridentu, čegar gojenci so ita-lijanske gorke krvi? Ali ni to posredna žalitev in oči-tanje nemarnosti vsem njih predstojnikom cerkvenim in državnim? Naj dokaže g. pisatelj, da v tistih za-vodih gre slabo v verskem in nravnem oziru!

„Smo nasprotni“, nadaljuje g. pisatelj, „mešani šoli načelno, posebno pri gluhtonemih, pri katerih hu-dobnost in mešanost se prikazujeta zgoda in bolj moč-ni; pri zadnji izkušnji smo videli fantine precej vi-soke, ki so stali nasproti učiteljici, ki namestuje iz-jemoma učitelja.“

Učenca bolj visoka, oziroma starejša v I. raz-redu, 2. leto, kjer podučuje namestna učiteljica, sta M. B. iz Rovinja, star 14 $\frac{1}{2}$ let in Z. A. iz Materije, star 16 let in 38 dni. Oba bila sta sprejeta v zavod po istrskem deželnem odboru v soglasji s podpisanim izjemoma, prvi v starosti 12 $\frac{1}{2}$ let, drugi, ko je bil star 14 let in 7 mesecev; izjemoma, to je da bi se smela posloviti, še predno bi dovršila vse razrede, ako bi to zahtevali nravni uzroki. Prav ta dva gojenca, dasi sta živela, predno sta bila sprejeta v ta zavod, v družinskih razmerah, ne posebno ugodnih nravnim zahtevam, posebno prvi, potrjujeta prav očitno ono res-nico, katero so spoznali najveljavniši odgojevalci glu-htonemov na podlagi dolge izkušnje gledé na razvitek mesenosti pri gluhtonemih v nasprotju s trditvijo g. pi-satelja v omenjenem listu, to je da duševne zmožnosti in z njimi dobra in slaba nagnenja se razvijejo bolj pozno v gluhtonemih, ko v otrocih, ki slišijo in govo-rijo. Omenjena gluhtonema kažeta zdaj tako nedolž-nost, kakoršna se nahaja navadno pri govorečih otro-cih od 4. do 5. leta, in ne kažeta najmanjšega zna-menja hudobnosti. Opomniti je dalje, da v načrtu preustrojenja tukajšnjega zavoda predlagal je vodja, naj bi se skrčil obrok za sprejemanje gojencev na čas od 7. do 10. leta, namesto od 7. do 12., kakor je veljalo do zdaj, in da, kjer bi fizični ali moralni uz-roki zahtevala, bi mogel vodja prestaviti dotičnega gojenca ali gojenko v višji razred, v katerem se po-ducujejo rejenci in rejenke ločeni po spolih, predno bi dovršil nižji razred. Što naredbo bi se pregnal strah za dobro nravnost, ki izhaja iz nasvetovanega zdra-ženja dveh spolov v šoli v nižjem razredu.

V škofjskem zavodu v Tridentu se sprejemajo gluhtonemi v starosti od 7. do 14. leta; fantiči in deklice so vkup ne samo v šoli, ampak tudi zunaj nje pri mizi, na dvorišču, v vrtu, kakor v zasebni družini, se vé da pod primernim nadzorstvom, ne da bi nravnost po tem kaj trpela, kakor spričujejo do-tična pisma.

„Podučevanje se godi“, nadaljuje g. pisatelj, „z očmi in pogosto tudi z rokami“. Oči in roke so o-bernene samo na ude, s katerimi govorimo, na usta, grlo od zunaj in na roko odgojenčevu, kadar gre za potrebno premembo dotičnih udov, za spoznanje, ka-ko se tresejo glasovne voze, in za spoznanje šumev-cev, ko se učijo dotični glasovi, oziroma črke. Vse to delo ni in ne more biti nevarno za nravnost razen pri jako hudobnih otrocih, kar se pri gluhtonemih o-menjane starosti ne more goditi, kakor je bilo zgora rečeno.

V zavodu gluhtonemov v Pragi izročeno je šol-sko podučevanje razen drugemu svetnemu osebstvu tudi dvema redovnicama šolskih sester, ki v ta na-men zahajati v zavod in po končanem poduku odha-jati v svoj samostan, in dotična poročila dokazujejo, da gre vse prav dobro v vsakem oziru.

Pauletič I. r.

Listnica uredništva. G. dopisniku iz cerklj. okraja: nadaljevanje ustavili; dopisa v 59. številki „Ed.“ ni-sta pisala Vaša moža, ampak neki gospod, ki se je, pri nas oglašil. — s Krasa (o ravnopr): danes nemogoče: prav radi prihodnjič; — mnogim drugim: danes nismo mogli; pora-bimo kolikor bo mogoče.

Ljudi in blago spravlja

A M E R I K O

najbolje in najceneje

ARNOLD REIF, na Dunaji,

I. Kolowratring, Pestalozziggasse 1.

Javna zahvala.

Vsem onim od blizo in daleč, posebno Njegovi Ekscelenci g. grofu Coronini-ju, g. vitezu Catinelli-ju, gg. veteranom in slavnemu občinstvu, ki so brez raz-ločka spremili v tako ogromnem številu mojega predragega in nepozabljivega sina, oziroma očeta tro-je nedoletnih otrok,

LUDOVICA PAVLIČA,

do tihega groba, ter so s tem pokazali nam pravo in globoko sočutje v bridki in nenadomestljivi izgubi, izrekam tu v svojem in v imeau zepuščenih otrok svojo najsrčnejšo zahvalo.

V Šempetru, 6. avgusta 1883.

Jožef Pavlič, oče.

Zahvala!

Za mnogobrojno vdeležitev pogreba moje ranjce in nepozabljive soproge TEREZINKE M., rojene GARLATTI, izrekam tu v svojem in v ostale zelo ža-lujoče družine imenu najsrčnejšo zahvalo.

Kanal, 8. avgusta 1883.

MIHAEL M.

OZNANILO.

V novi zalogi čevljarjskih izdelkov v go-sposki ulici, via Signori, št. 10 v Pavletičevi hiši dobivajo se čevlji na izbiro za gospode, gospe in otroke po nizki ceni. — Sprejme se tudi vsakršno čevljarjsko delo in zagotovi se natančna izvršitev. — Blago, ki ne ugaja, vzame se nazaj.

Lastnik

Emil Gentile.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mno-gih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdozratniše že-ločne bolesi. Prav izvrstno vstrezajo zo-per hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper bitje srea ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preg njajo samo omejenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljatve pa edino v lekarnici Cristofoletti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis in v lekarni Alla Madonna v Korminu.

Ena steklenica stane 80 novcev.

Ognja in tatvine varne DENARNICE

Ima WIESE & COMP., Kassenfabrik
Dunaj, Budapešta, Praga.

Zaloga: Dunaj, II. Untere Donastrasse, št. 25. Tovarna: Dunaj, II. Pappenheim-gasse, št. 58.

Št. 176/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 10. septembra 1883. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četrtletja 1882, t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1882.

Ravnatelj: Lovisoni.

Samo 10 g. 75 k.

popolna obleka iz mešanine (Stoff).

Samo 8 gl. 50 k.

moderna povrhuja suknja.

Samo 3 gld.

hlače iz mešanine.

Samo 5 gl. 50 k.

popolna obleka iz platna
v zalogi obleke za gospode

Ignacija Steiner-ja v Gorici,
nasproti nadškofjski palači.

Obleka za otroke vsake starosti, zaloga mešanin, vsakovrstnih domačih in tujih izdelkov, iastna šivarница, dela se po meri hitro, fino in trdno.

Nepremočljivi plašči, ponočne suknje, lov-ske suknje, perilo za gospode, zavrtniki, plašči za gospe posebno priporočeni.

Vinske tlačivnice (preše)

najnovejše sestave, potrebujejo malo prostora, tiskajo dvakrat hitreje ko prejšnje tiskavnice, se lah-ko gonijo, močne in trdne, v vseh velikostih za posa-meznike in za največe po-sostnike kot posebno vred-nosti. Poročstvo, spričevala o 1000 že narajenih tiskav-nicah. Načrti in ceniki po želji brezplačno in poštno

prosti. Grozdni mlini najnovejše iznajdbe. Zgodnja naročila so nam všeč.

PH. MAYFARTH & Co. na Dunaji, II. Praterstrasse 68.
Tovarna v Frankfurtu a. M.

IZDELOVALNICO

vsakovrstne obleke
in zalogo razne robe,

katero sem imel do zdaj na Travniku v hiši s št. 12. I. nadst., prenesel sem s I. avgu-stom v hišo nasproti kosarini na Travniku s št. 28.

Zahvaljujem se pri tej priliki za zau-panje, katero so mi č. gg. odjemalci do zdaj izkazovali, ter jih uljudno prosim, naj me tudi naprej s svojimi naročili počestujejo. Zagotavljam jih hitre pa prav dobre in cene postrežbe.

M. Poberaj
krojač.

Jožef Pallich,

prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih dru-gih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na Travniku h. št. 6, priporoča svojo bogato za-logo za pisanje, risanje in šolo potrebnih priprav ter sprejema naročila na knjige, ilu-strovane liste in časopise vsake stroke in v vsakem jeziku z zagotovitom natančne pos-trežbe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane priporoča posebno častiti duhovščini.